

Honnan irányítják valójában a magyar gazdaságot?

A magyarországi oligarchia- és külfölditőke-polémia idején igencsak izgalmas adatokkal állt elő a KSH. Eszerint a külföldi tulajdonosok által irányított cégek adják a magyar GDP felét. A bevétel alapján készült országlista élén Németország előzi az USA-t és Ausztriát, cégszám szerint a Seychelles-szigetek a hetedik helyen áll.

Magyarországon 2009-ben összesen - a mezőgazdasági és a pénzügyi szektor adatai nélkül - több mint 18 ezer külföldi irányítású vállalkozás működött, ez az összes magyarországi működő vállalkozás 3,3 százaléka - derül ki a KSH újfajta módszertannal készült, a közelmúltban publikált elemzéséből. Eszerint a leányvállalatok közül a legtöbb a kereskedelemben (az összes külföldi irányítású vállalkozás 33,9 százaléka) és az ingatlanügyletek szegmensben (23,1 százalék), valamint a feldolgozóiparban (12,8 százalék) működött. A külföldi irányítású leányvállalatok aránya az összes vállalkozáshoz képest az energiatermelésben a legnagyobb (21,9 százalék).

Végre látszik a végső tulajdonos is

A külföldi irányítású leányvállalatok nemzetgazdasági szerepének mérésére dolgozta ki az EU a külföldi irányítású leányvállalatok statisztikáját (Foreign Affiliate Statistics - FATS) 2007-től, a magyarországi FATS-adatokat pedig publikálta először a KSH. Ez az új statisztika a csaknem két évtizedes múlttal rendelkező közvetlen tőkebefektetések statisztikájától (Foreign Direct Investment - FDI) alapvetően két területen tér el. Egyrészt a megfigyelt mutatókat nem a közvetlen befektetők országa, hanem a külföldi leányvállalatok irányítását végzők székhelye szerint, azaz akár a több országon is átnyúló, hosszú tulajdonosi lánc végén megjelenő végső tulajdonos alapján csoportosítják. Másrészt amíg az FDI statisztika elsősorban a befektetett tőke nagyságát nézi, addig a FATS az érintett magyarországi vállalkozások teljesítményét, beruházását és munkaügyi adatait figyeli.

Kevés, de nagy cég működik

A külföldi irányítású leányvállalatok viszonylag kis számarányuk ellenére a nemzetgazdaság teljesítményének mintegy felét állítják elő: az összes árbevétel 51,7 százalékát, a termelési érték 53,6 százalékát, a hozzáadott érték 49,1 százalékát adják. Árbevételbeli súlyuk megközelíti a kétharmadot a feldolgozóiparban, valamint az információ, kommunikáció ágazatban, és meghaladja a háromnegyedet az energetikában. Szintén nagy a súlyuk a beruházásoknál: 1500 milliárd forint investícióval az összes beruházás 48,3 százalékát e cégek produkálták 2009-ben - a feldolgozóiparban súlyuk pedig 66,2 százalékra rúgott. A fiálék részesedése a foglalkoztatásban viszont kisebb: a nem pénzügyi vállalatoknál foglalkoztatottak 24,2 százaléka, csaknem 600 ezer ember dolgozik külföldi irányítású vállalatnál.

Erős a koncentráció a cégek tevékenysége alapján: a tíz vezető ágazathoz tartozó leányok aránya az összes külföldi irányítású cég számában 71,9 százalék, az árbevételükben 73,6 százalék. Tevékenység szerint a vállalkozások száma az ingatlanügyleteknél, valamint a kis- és nagykereskedelemben a legnagyobb. A 2009-es árbevétel értéke szerinti rangsorban a nagykereskedelem, az energiaipar és kereskedelem, a számítógép- és elektronikai termékgyártás, a kiskereskedelem, valamint a közútjármű-gyártás teljesítménye van az élmezőnyben.

A külföldi leányok súlya itt a legnagyobb (árbevétel alapján, 2009-ben)

Gazdasági ágazat

(milliárd Ft)	(milliárd Ft)	(százalék)	
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	4 004,1	3 894,0	97,3
Közúti jármű gyártása	3 139,8	2 958,0	94,2
Távközlés	1 151,1	1 034,5	89,9
Dohánytermék gyártása	176,3	152,8	86,7
Villamos berendezés gyártása	816,7	744,3	83,0
Gép, gépi berendezés gyártása	1 677,5	1 367,8	81,5
Bőr, bőrtermék, lábbeli gyártása	88,7	72,0	81,2
Szennyeződésmentesítés	53,1	43,0	81,0

Forrás:1

KSH

Cégszám szerint az osztrákok verik a németeket

Az elemzés legizgalmasabb része az, hogy a leányvállalat végső ellenőrzését gyakorló, a stratégiai döntéshozó szervezet vagy magánszemély melyik országban található. A Magyarországon működő külföldi leányvállalatok irányításában 2009-ben mintegy száz országban lévő tulajdonosi/irányító szervezet vett részt, ezek többségének (61,4 százalék) székhelye az EU valamely tagállamában van. Az EU szerepe csaknem kizárólagos az energia, a vízellátás, valamint a szállítási tevékenységet végző ágakban.

Jól áll a Seychelles-szigetek

Az irányítók székhelye szerint is erős a koncentráció. Az összes érintett magyarországi fiilálé stratégiai döntéseinek háromnegyedét tíz országban hozzák. Ezek közül legjelentősebb az unión belül Németország, Ausztria, Hollandia, Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország, az EU-n kívül pedig az Egyesült Államok, Svájc, Liechtenstein és a Seychelles-szigetek. Az utóbbi két ország előkelő helyezését a KSH azzal magyarázza, hogy ezen államokban az adózás optimumát célzó cégalapítások vannak, ott bejegyzett jogi személyek tulajdonaként.

Az összes külföldi leányvállalat 14,4 százalékát Németországból irányítják. Ezek aránya az összes leányvállalat teljesítményében ennek a kétszerese; árbevételben 26,2 százalék, hozzáadott értékben 28,0 százalék. E cégek összesen mintegy 142 ezer munkavállalót foglalkoztatnak, ami az összes külföldi irányítású vállalkozásnál foglalkoztatottak 24,2 százaléka. A német érdekeltségű leányok elsősorban a kereskedelemben és a feldolgozóiparban, azon belül a közútjármű-gyártásban és a kapcsolódó iparágakban vannak jelen.

Országok súlya (2009-ben, százalék)

Cégszám alapján

Árbevétel alapján

Ausztria	15	9
Németország	14	26
Egyesült Államok	12	15
Hollandia	6	6
Egyesült Királyság	6	6
Svájc	5	4
Seychelles-szigetek	5	n.a.
Olaszország	4	n.a.
Franciaország	4	7
Liechtenstein	3	n.a.
Japán	n.a.	4
Finnország	n.a.	3
Dél-Korea	n.a.	3

Forrás:

: KSH

Forrás: KSH/penportal/MAN